

LIZBONSKA DEKLARACIJA

Pogledi mladih na inkluzivno izobraževanje

V času portugalskega predsedovanja Evropski skupnosti je bilo 17. septembra 2007 na pobudo Portugalskega ministrstva za šolstvo, skupaj z Evropsko agencijo za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb, organizirano srečanje: »Glas mladih: Srečanje različnih v izobraževanju«.

Mladi s posebnimi potrebami iz devetindvajsetih držav¹ obiskujejo osnovne šole, poklicne šole in višje šole, so se dogovorili o predlogih, ki so predstavljeni v »Lizbonski Deklaraciji – Pogledi mladih na inkluzivno izobraževanje«. V deklaraciji so zajeta stališča, ki so jih mladi predstavili na plenarnem zasedanju v portugalskem parlamentu v Lizboni. Predstavljene so njihove potrebe, pravice, možnosti in priporočila za uspešno inkluzivno izobraževanje.

Deklaracija temelji na predhodnih vsebinah evropskih in mednarodnih dokumentov s področja izobraževanja oseb s posebnimi potrebami: »Resolucija Sveta Evrope, ki se nanaša na integracijo otrok in mladih s posebnimi potrebami v običajne šole« (SE, 1990); »Salamanška deklaracija in Priporočila za Akcijski program za izobraževanje na področju posebnih potreb« (UNESCO, 1994); »Luksemburška listina« (Helios program, 1996); »Resolucija Sveta Evrope za enake možnosti učencev in študentov s posebnimi potrebami v izobraževanju in usposabljanju« (SE, 2003); »Konvencija o pravicah invalidov« (OZN, 2006).

1. Mladi so se dogovorili o svojih PRAVICAH:

- Biti spoštovan in ne diskriminiran. Ne želijo pomilovanja; želijo biti odrasli, ki bodo v prihodnosti živeli in delali v običajnem okolju.
- Do enakih možnosti, kot to velja za druge državljane, vendar z določeno podporo, glede na potrebe. Nobena potreba ne sme biti prezrta.
- Sprejemati lastne odločitve in izbire. Njihov glas se mora slišati.
- Da živijo neodvisno, želijo imeti družino in dom, ki bo prilagojen njihovim potrebam. Mnogi izmed njih imajo željo študirati na univerzi. Želijo delati in ne biti ločeni od ljudi, ki niso invalidi.
- Da naj bi bila družba osveščena in razumela ter spoštovala njihove pravice.

2. Mladi so izrazili jasne poglede na glavne PREDNOSTI, ki so jih zaznali pri svojem šolanju:

- Ugotovili so, da so v času šolanja dobili dovolj pomoči, vendar je potreben večji napredek pri zagotavljanju te pomoči.
- Prilagoditve zgradb se izboljšujejo, problemi mobilnosti in prilagodljivosti grajenega okolja so vse bolj v središču razprav.
- Invalidnost je v družbi vse bolj prepoznavna.
- Sodobne tehnologije se izboljšujejo, na razpolago so npr. prilagojene digitalne knjige.

3. Mladi so poudarili naslednje SPREMEMBE in POTREBE:

- Prilagoditve so različne glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire, oziroma motnje.

¹ Avstrija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Islandija, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Španija, Švedska, Švica in Velika Britanija.

V izobraževanju in v družbi nasploh so potrebne prilagoditve glede na posebne potrebe, kot npr.:

- več časa za posameznika pri pouku in izpitih,
- občasna individualna pomoč v razredu,
- dostopnost do prilagojenih gradiv, ob istem času kot za druge učence.
- Izbira študija naj ne bi bila odvisna od okoliščin, kot so omejene prilagoditve zgradb, neprilagojene tehnologije in dostopnosti gradiv.
- Pomen predmetov in spretnosti, ki so neobhodno potrebni za prihodnje življenje.
- Dobra svetovanja v skladu z našimi individualnimi potrebami v času izobraževanja, glede na naše možnosti v prihodnje.
- Prisotnost pomanjkanja vedenja o invalidnostih, posamezni učitelji, učenci in starši imajo občasno negativna stališča do njih. Ne – invalidne osebe naj bi zaznale njihovo potrebo po pomoči.

4. Mladi so izrazili svoje poglede na INKLUZIVNO IZOBRAŽEVANJE:

- Pomembna je možnost, da vsakdo svobodno izbere, kje se bo izobraževal.
- Inkluzivno izobraževanje je zanje najboljša oblika izobraževanja in je njihova pravica, če so za to ustvarjeni pogoji, da imajo potrebno podporo, vire in usposobljene učitelje, ki morajo biti motivirani, seznanjeni z njihovimi potrebami, ki jih morajo razumeti. Usposobljeni naj bi bili kot dobri koordinatorji.
- V inkluzivnem izobraževanju vidijo veliko prednosti: osvojijo več socialnih veščin, dobijo več izkušenj, učijo se živeti v realnem svetu; potrebujejo kontakt s sošolci z ali brez posebnih potreb.
- Inkluzivno izobraževanje z individualizirano in specializirano podporo je za njih najboljša priprava za nadaljevanje šolanja na višji ravni. Usposobljeni centri naj bi nudili pomoč in dajali informacije univerzam glede na potrebno pomoč.
- Inkluzivno izobraževanje je vzajemno koristno za nas in za vsakogar v družbi.

Mladi so na srečanju POVZELI:

Tudi učenci s posebnimi potrebami bodo gradili skupno prihodnost. Potrebno je, da odpravimo ovire znotraj nas in znotraj ostalih ljudi brez invalidnosti. Sami moramo preseči našo invalidnost – potem nas bo svet sprejel na drugačen, boljši način.

Lizbona, septembra 2007

Nastanek dokumenta je omogočila agencija s pomočjo vseh držav članic in ob sodelovanju Generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo Evropske komisije
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/indrx_en.htm

